

Årsmelding 2011

Del I

Foreldreutvalget for grunnopplæringen (FUG)

Innledning

2011 har vært det siste året for dette utvalget (2008-2011), og det har vært et spennende år med mange oppgaver. Utvalget opplever at vi gjennom disse fire årene har vært en tydelig foreldrestemme og gjort FUG mer synlig. Ny logo, nytt nettsted, målrettet materiell, SkapDialog-prosjektet, vellykkede foreldrekonferanser, mange foredrag, mange medieoppslag og mange kontakter har bidratt til at vi ser tilbake på fireårsperioden med stolthet.

FUGs årlige foreldrekonferanse 2010 samlet 100 deltagere som fikk ny inspirasjon i sitt arbeid. FUG har også deltatt på konferanser og møter i EPA (European Parents' Association). I det nordiske samarbeidet har det vært sterkt fokus på frafall i videregående opplæring i de nordiske landene, og på å lage en ressurspakke for arbeidet med samarbeid hjem-skole i lærerutdanningen. Ressurspakken er ferdig og ligger med eget banner på FUGs hjemmeside.

Det har vært mange viktige høringer som har engasjert utvalget. Høringsarbeidet setter i gang mange gode diskusjoner og prosesser som gir oss en felles forståelse. Stortingsmeldingen om ungdomstrinnet, *Motivasjon, Mestring og Muligheter* skapte et engasjement i utvalget, etter at vi hadde bidratt i prosessen fram mot en ferdig melding.

FUGs virksomhet 2011

Medlemmer i FUG i perioden 2008 – 2011

Loveleen Rihel Brenna, leder
 Nina Bøhnsdalen, nestleder
 Raheela K Chaudhry, medlem
 Jan Ivar Fossum, medlem
 Are Johansen, medlem
 Øyvind Næss, medlem
 Trine Lise Systad, medlem
 Christopher Beckham, varamedlem
 Heidi Øines, varamedlem

Medlemmer i FUGs arbeidsutvalg i 2011

Loveleen Rihel Brenna, leder
 Nina Bøhnsdalen, nestleder
 Christopher Beckham
 Are Johansen, varamedlem

FUG- og AU-møter

I løpet av 2011 er det avholdt 5 FUG-møter og 5 møter i arbeidsutvalget. Ett FUG-møte er avholdt i Kristiansand. De andre møtene er avholdt i Oslo-området.

I brev om tildeling for 2011 heter det om FUGs ansvar og hovedoppgaver: FUG er et selvstendig rådgivende organ for Kunnskapsdepartementet i saker om samarbeid mellom skole og hjem. FUG skal arbeide for godt samarbeid mellom skole og hjem, og skal ivareta foreldrenes interesser i skolesammenheng, jf. forskrift til opplæringsloven § 20-1. FUG skal videre arbeide for å styrke foreldreengasjementet og foreldreinnflytelsen i grunnskolen gjennom informasjon, skolering og veiledning overfor foreldre. Utvalget har et spesielt ansvar for å stimulere dialogen mellom hjem og skole. Det er en viktig oppgave for utvalget å bidra til å få alle foreldre med i dette arbeidet.

Mål for 2011

Et overordnet mål for FUG er at samarbeidet mellom hjem og skole skal komme alle elever til gode, slik at de får et best mulig utbytte av opplæringen. Et godt samarbeid kan medvirke til å jevne ut sosiale forskjeller mellom elever og til å hindre frafall.

For å nå dette målet skal FUG i 2011

- *medvirke til å øke elevenes læringsutbytte gjennom å arbeide for et godt samarbeid mellom hjem og skole*

FORELDREUTVALGET FOR GRUNNOPPLÆRINGEN

Postboks 9360 Grønland, 0135 Oslo | Besøksadresse Schweigaards gate 15B, 0191 Oslo
 Tlf 22 05 90 70 | Faks 22 05 90 71 | Org.nr. 989 628 011 | www.fug.no

- medvirke til å øke kompetansen i hjem-skole-samarbeid for de ansatte i skolen
- medvirke til å øke kompetansen i hjem-skole-samarbeid for foreldre og få flere foreldre engasjert i opplæringen

FUGs rolle

FUG skal i samarbeidet mellom hjem og skole på alle nivåer i skolesystemet være:

Kunnskapsleverandør

- o Initiere, samle og formidle forskning om hjem-skole-samarbeid og om foreldre som ressurs i barns læring

Brobygger

- o Skape dialog og bygge relasjoner mellom FUG, utdanningsmyndighetene og sentrale aktører
- o Stimulere til samarbeid både på skole- og kommunenivå

Skolepolitisk aktør

- o Være pådriver for at utdanningsmyndighetene ivaretar foreldrenes rettigheter
- o Øke foreldremedvirkningen i skolen

Resultatkrav for 2011

FUG skal i 2011:

- ***i sin rolle som rådgivende organ for Kunnskapsdepartementet, herunder Utdanningsdirektoratet, bidra aktivt med synspunkter på aktuelle saker.***

FUG bidrar på ulike måter som rådgiver for myndighetene. Det har vært avholdt **etatsstyringsmøter** og **dialogmøter** mellom Kunnskapsdepartementet og FUG. Her får FUG innsikt i saker Kunnskapsdepartementet arbeider med, og FUG legger fram saker utvalget er opptatt av. Hvilke saker foreldre henvender seg til FUG om, blir lagt fram. Dette året har det flere ganger blitt pekt på hvordan foreldre opplever avmakt i saker som dreier seg om spesialundervisning og mobbing. Det avdekkes manglende kompetanse hos skolemyndigheter, og noen foreldre får medhold hos fylkesmannen uten at det skjer endringer på skolen. Dermed opplever foreldre seg rettsløse.

Representanter fra **KD har også deltatt på et utvalgsmøte** for gjensidig oppsummering ved slutten av dette utvalgets periode.

Det har vært **to møter mellom Politisk ledelse i departementet og FUG.**

FUG har ved flere anledninger vært på høring med **utdanningskomiteen i Stortinget.**

FUG-leder, nestleder og sekretariatsleder har **faste møter med ledergruppen i Utdanningsdirektoratet**. I tillegg har ansatte i FUG hatt møter med andre medarbeidere i direktoratet. Utvalgsmedlemmer og ansatte i sekretariatet har deltatt i diverse referansegrupper i direktoratet.

Å avgi **høringsuttalelser** er en viktig del av FUGs oppgave som rådgivende organ for KD og Utdanningsdirektoratet. Gjennom høringsuttalelser klargjør FUG sitt syn på aktuelle saker og har muligheten til å påvirke de endelige bestemmelsene i lov, forskrift og læreplan og andre viktige utdanningspolitiske styringsdokumenter.

Alle FUGs høringsuttalelser publiseres i sin helhet på www.fug.no, under: Om FUG/Høringer og meldinger.

FUG har i 2011 uttalt seg om følgende saker:

- Rapport om brukermedvirkning i Utdanningsdirektoratet – kartlegging av brukermedvirkningsarenaer
- Høring om endring i timetall i norsk og engelsk i de yrkesfaglige utdanningsprogrammene og Vg3 påbygging / studieforberedende Vg3
- Rutiner for legemiddelhåndtering i barnehage, skole og SFO
- Godkjenning av tidligere bestått videregående opplæring i Norge og i utlandet
- Tydeliggjøring av ansvaret for å skaffe vurderingsgrunnlag i fag
- Med forskertrang og lekelyst - Brennaudvalgets innstilling
- Forslag om sikring av barn i skolebuss
- Kulturskoleløftet - Kulturskole for alle
- Forslag om endring av vegtrafikkloven § 40 a annet ledd og forslag til ny forskrift om krav til særlige sikringstiltak ved skoleskys i buss
- Kryssløp fra Vg2 ambulansesfag til Vg3 helsearbeiderfaget
- Forslag til endringer i opplæringslov og privatskolelov -
- Nasjonal bestemmelse om lærertetthet i grunnskolen m. m.
- Forslag om navneendring av utdanningsprogrammet helse- og sosialfag
- Forslag til endringer i privatskoleloven – Små og verneverdige håndverksfag
- Forslag til endringer i opplæringsloven, forskrifter til opplæringsloven og i fag- og timefordelingen – Organisering av skoleåret på Vg3
- Forslag til endring i bestemmelsene om politiattest i forskrift til opplæringsloven og til privatskoleloven
- Forslag om endring i forskrift 23. juni 2006 nr. 724 til opplæringsloven. Forskriftens kapittel 13 Oppfølgingstenesta i videregående opplæring

FUG deltok i 20 **arbeids- og referansegrupper på nasjonalt nivå** i 2011. Flertallet av referansegruppene er i regi av Utdanningsdirektoratet. FUGs viktigste bidrag i disse gruppene er å representere foreldrestemmen.

FUG-leder og representanter fra sekretariatet har hatt **jevnlige møter med**

Elevorganisasjonen, Utdanningsforbundet, KS og andre der man har diskutert skolepolitiske saker av felles interesse. Samarbeidet er et viktig ledd i strategien for at sentrale aktører skal ta ansvar for utvikling av hjem-skole-samarbeid og økt foreldremedvirkning.

FUG har hatt et tett samarbeid med KS for å ansvarliggjøre skoleeiere for å sikre de lovpålagte rådsorganene. I FUGs rådgivning opplever vi ofte at foreldres problemer ikke blir tatt på alvor av skole og skoleeier, og det har FUG formidlet til KS som et problem. FUG og KS har i 2011 begynt å planlegge et prosjekt med tverrfaglige beredskapsteam mot mobbing i kommunene. Søknad om prosjektmidler sendes KD i begynnelsen av januar 2012.

- ***gjennom målrettede tiltak bidra til økt kompetanse i forelderådets arbeidsutvalg (FAU) på skolene, dette for å styrke foreldrenes medvirkning i skolen og forelderollen i barnas læring.***

FUG mener at foreldrene er en viktig aktør nå det gjelder **arbeidet mot mobbing**. Dette arbeidet har høy prioritet i FUG. Sekretariatet har mange rådgivninger for enkeltforeldre og tillitsvalgte foreldre om dette temaet. Foreldre som rollemodeller og FAUs rolle for å skape et godt læringsmiljø er viktige stikkord i dette arbeidet. FUG er en aktiv part i Manifest mot mobbing og deltok i kampanjen mot digital mobbing blant annet med en aktiv hjemmeside.

FUG arrangerte også i 2011 en **nasjonal konferanse for ca. 100 tillitsvalgte foreldre**. Konferansen fant sted på Gardermoen 29.-30. oktober. Tema for årets konferanse var "Skolen som sosial arena". Informasjon om konferansen ble lagt ut på FUGs hjemmeside og brev ble sendt skolefaglig ansvarlig i kommunene. Det var stor interesse for konferansen og evalueringen viste at deltakerne hadde stort utbytte av den. Blant foredragsholderne var representanter fra forskning, næringsliv, Ungt entreprenørskap og Elevorganisasjonen.

FUGs årlige konferanse medvirker i stor grad til å øke kompetansen i hjem-skole-samarbeid for foreldre og for å få flere foreldre engasjert i opplæringen. Deltakerne melder tilbake at konferansen bidrar til inspirasjon og økt engasjement og viderefremming av kunnskap lokalt.

- ***fortsette å informere skoleverket og lærerutdanningene om den rollen foreldre har for elevenes opplæring, dette for å øke kompetansen i hjem-skole-samarbeid for de som jobber i skolen.***

Det er av avgjørende betydning at **lærerstudentene** får kompetanse i kommunikasjon med foreldre og lærer å se på foreldre som en ressurs. FUG har hatt flere foredrag på lærerutdanningsinstitusjoner.

FUG har siden 2009 deltatt i et nordisk prosjekt om lærerutdanning som ble avsluttet høsten 2011. Det ligger **en ressursbank** på FUGs hjemmeside som inneholder PowerPoint, artikler, lovverk, gode eksempler, filmer og forskning. Dette skal markedsføres videre i 2012.

FUG arbeider for å holde seg oppdatert på **forskning om samarbeid hjem-skole**. I møte med lærerutdanningene og skoleverket er det viktig å kunne dokumentere foreldres betydning for barns læring. I ressurspakken for lærerutdanning er det en oppdatert omtale av forskning om samarbeid hjem-skole.

- ***medvirke til utjevning av sosiale forskjeller mellom elever ved å fortsette å arbeide for at alle foreldre engasjerer seg i opplæringen, uavhengig av sosial bakgrunn. Dette kan gjøres bl.a. ved å spre kunnskap om sammenhengen mellom foreldrestøtte og elevenes motivasjon.***

FUG sendte også i 2011 ut materiell i **prosjektet SKAPdialog**. Hensikten med kampanjen er å bevisstgjøre alle foreldre i 1. og 8. klasse hvor viktige de er for sine barns læring. Prosjektet er utviklet i samarbeid med Utdanningsdirektoratet, Utdanningsforbundet, KS, Skolenes landsforbund og Norsk skolelederforbund.

Henvendelser til FUG tyder på at det fortsatt er mye enveiskommunikasjon fra skole til foreldre. Ett av målene med kampanjen har derfor vært å bidra til en toveiskommunikasjon og reell dialog og medvirkning. Det har også vært et mål å få foreldre til å danne foreldrenettverk. Forskning viser at det er viktig for barns læringsmiljø at foreldrene kjenner hverandre.

Lansering av kampanjen ble i 2011 lagt til Ortun skole i Bergen med statssekretær Lisbet Rugtvedt tilstede. I etterkant av kampanjen skal det foretas en evaluering av kampanjen for å se om det er hensiktsmessig å videreføre deler av kampanjen i den faste driften.

FUG laget i 2011 i samarbeid med FUB og Utdanningsforbundet en **brosjyre om overgang mellom barnehage og skole**: Med spent forventning... Hensikten med brosjyren er å bevisstgjøre ansatte i skole og barnehage og foreldre om hvor viktig det er å ha gode rutiner i denne overgangen for at både barn og foreldre skal være trygge. Brosjyren ble sendt til alle barneskoler og barnehager og ligger til nedlasting på nettet på bokmål og nynorsk.

Det ble sendt brev til alle fylkeskommunene med forespørsel om et møte med skoleadministrasjonen i fylkeskommunen og rektorene ved de videregående skolene for å utveksle informasjon og erfaringer med **foreldrestøtte i videregående opplæring**.

Utvalgsmedlemmene har gjennomført åtte møter med fylkeskommunene om hjem-skole-samarbeid i videregående skole i 2011.

Utvalgsleder har sittet i den nasjonale referansegruppen for NY GIV som er en satsning mot ungdomsskolen for å motvirke frafall i videregående opplæring.

- **fortsette å gi informasjon og veiledning til foreldre, særlig tillitsvalgte foreldre, inkludert kommunale foreldreutvalg (KFU).**

Det har vært to **FAU-utsendinger** i 2011. Disse blir også sendt til kommunale foreldreutvalg. Det blir sendt likelydende brev til rektor og FAU-leder. FUG får tilbakemelding på at engasjementet i rådsorganene øker som følge av utsendingene, og vi merker økt trafikk på våre nettsider. FUG får også tilbakemelding på at tillitsvalgte foreldre bruker informasjonen vi legger på vår hjemmeside til å etterspørre materialet hos sin rektor.

I sendingen våren 2011 var hovedtemaet mobbing. Det ble lagt vekt på mobbemanifestet og materiell mot mobbing. Det var også et samarbeid med Helsedirektoratets kampanje: "Sette grenser". Helsedirektoratet la ved en minnepinne med informasjonsmateriell og filmer. FUG viste også til sine filmer om samarbeid hjem-skole.

I sendingen høsten 2011 var det informasjon om hva FUG er, og om hvordan tillitsvalgte foreldre kan gjøre seg nytte av FUGs hjemmeside og materialet som ligger til nedlasting. Det var også et samarbeid med UNICEF om kampanjen "Du kan være den ene".

FUG har i 2011 hatt 537 henvendelser på telefon og e-post fra enkeltforeldre og tillitsvalgte foreldre. Dette er en viktig oppgave for FUG, og foreldre gir uttrykk for at de setter pris på å ha noen å snakke med og få råd og veiledning fra.

Det temaet det har vært flest henvendelser om, er læringsmiljøet. Det dreier seg om alt fra tillitsvalgte som lurer på hvordan de kan bidra til å skape et godt læringsmiljø, til foreldre som fortviler fordi læringsmiljøet er dårlig og rektor ikke tar ansvar. Mobbesaker utgjør en egen kategori og er de vanskeligste saker for foreldre.

Rådgivningssakene gir FUG en oversikt over hvilke spørsmål foreldre er opptatt av. FUG tar henvendelsene og problemene videre til utdanningsmyndighetene og viser til hvor i utdanningssystemet det er vanskelig å finne løsninger.

I 2011 har FUG hatt flere vanskelige saker som vi har fulgt over tid og som fortsatt ikke har funnet noen god løsning.

FUG har videreutviklet siden Ofte stilte spørsmål (OSS) for at foreldre raskt og lett kan finne svar på det lurer på.

Utvalgsmedlemmer og medlemmer av sekretariatet har i løpet av 2011 hatt mange **foredrag for foreldre, lærere og skoleledere**. I de fleste tilfellene har skoler i kommunene slått seg sammen og arrangert et stormøte, noen få ganger har det vært enkeltskoler. Det har også vært holdt innlegg på ulike konferanser for fagfolk med spesifikke temaer.

FUG har **materiell** til nedlasting på sine hjemmesider. Det er skoleringsmateriell for tillitsvalgte foreldre, filmer om samarbeid hjem-skole og materiell om hvordan foreldre kan hjelpe sine barn. Også i 2011 er materialet blitt løftet fram og synliggjort for foreldre og skole til bruk i samarbeidet.

- ***bidra med informasjon og veiledning til foreldre vedrørende Kunnskapsløftet, relevante stortingsmeldinger, strategier m.m.***

Mye av **informasjonen og veiledningen til foreldre foregår via nettet**. Det legges ut nyhetssaker og det informeres om endringer.

I 2011 har den viktigste stortingsmeldingen vært ungdomsskolemeldingen. FUG har informert om meldingen på nett og i foredrag, og kommet med innspill til Stortingskomiteen.

FUG har informert om mobbemanifestet som ble undertegnet i 2011 og bidratt med informasjon om den årlige kampanjen.

Internasjonalt samarbeid

Samarbeid i Nordisk Komité (NOKO)

Det er et godt samarbeid mellom de nordiske foreldreorganisasjonene gjennom Nordisk Komité. Komiteen består av lederne for foreldreorganisasjonene i de nordiske landene. Sekretariatslederne er med på annethvert møte i NOKO. Møtene og formannsvervet går på omgang. Sekretariatsoppgavene ivaretas av den danske foreldreorganisasjonen Skole og Forældre. Det avholdes en foreldrekonferanse i regi av NOKO annethvert år.

I 2011 er samarbeidet med Nordisk Ministerråd videreført. Målsettingen er gjennom dialog med Ministerrådet å sikre at foreldreperspektivet blir integrert i deres arbeid mot frafall i videregående opplæring og i relevant forskning som blir initiert av Ministerrådet.

Mange saker er av felles interesse for de nordiske landene, for eksempel forskning om hjem-skole-samarbeid, kompetanse om hjem-skole-samarbeid i lærerutdanningen, foreldrenes rolle i kvalitetsutvikling og skolevurdering, mobbing - skolens ansvar og foreldrenes rolle - og frafallsproblematikken. Møtene brukes til å utveksle erfaringer, gi innspill og foreslå tiltak.

Det har vært avholdt to møter i Nordisk Komité i 2011. Det første møtet ble avholdt i Norge og det andre møtet var i Finland.

European Parents' Association (EPA)

FUG er medlem i den europeiske foreldreorganisasjonen EPA. Det har vært deltagelse fra FUG på "Assessment and evaluation in school" i Budapest og en konferanse om "Parents' in Education" i Milano.

Kommunikasjonsarbeidet i FUG

Kommunikasjonsarbeidet i FUG har skjedd i tråd med den vedtatte Kommunikasjonspolitikken 2011 – 14 og i henhold til års-strategier for media, nett og sosiale medier, samt proaktiv medieplan 2011.

Nettsider og Facebook

FUGs nettside har gjennom hele året hatt en jevn økning i trafikken i forhold til 2010. Vi ser at trafikken er spesielt stor på høsten, med en topp i oktober med 14.500 besøk og 11.000 unike brukere.

Til sammen har fug.no hatt 65 262 besøk i 2011. Snittet for hele året er 6055 unike brukere pr. måned, mot 4364 året før. Måltallet på 8000 unike brukere pr. måned er ikke oppfylt, men i september, oktober og november er vi godt over dette tallet.

De mest besøkte sidene på fug.no i 2011:

- Hjem-skole-samarbeid
- Materiell
- FAU
- Foreldrerepresentanter
- Barn med spesielle behov

I slutten av april ble FUG etablert på Facebook. Den har pr. nå ca 450 venner og rundt 7,5% av trafikken til nettsiden genereres herfra.

Det er sendt ut 9 nyhetsbrev på mail fra FUG i 2011 med link til saker fra nettsiden. Leserne blir abonnent via fug.no og rutes direkte tilbake til siden. Nettsidene har også blitt markedsført gjennom andre fora, som i foredrag, utsendinger og på Foreldrekonferansen.

Universell utforming

FUG har ivare tatt prinsippet om universell utforming på fug.no med blant annet verktøy for tekstoppløsning og mulighet for økt skriftstørrelse. Alle maler for nettstedet er validert i henhold til anbefalt W3C-standard og dermed tilrettelagt for skjermleseutstyr og annen spesialtilpasning for alle brukere. I 2011 har en

medarbeider deltatt på kurs om dette temaet og fått fug.no spesielt vurdert. Nettstedet scorer bra på alle anbefalte standarder.

Evaluering av fug.no

I henhold til virksomhetsplanen ble det foretatt en evaluering av fug.no i juni, bestående av en kvalitativ brukertest, en dybdeanalyse av trafikken via Google Analytics og en enkel spørreundersøkelse på nett.

Hovedinntrykket er at fug.no er oversiktlig og har mye nyttig stoff. Brukertestpanelet (6 foreldre) gir fug.no karakteren 5 av 6 mulige. Imidlertid er det tre faktorer som kan forbedres i følge evalueringen: Gjøre forsiden mer "forsideaktig", forenkle språket og forbedre søkefunksjonaliteten. Dette arbeidet er påbegynt og vil bli ferdigstilt i 2012.

Mediehenveler

Vi har håndtert over 80 henvendelser fra media til FUG, hvorav 15 saker har vært egeninitierte. De største sakene har vært knyttet til mobbing, læringsmiljø, rektors rolle, skolestart og foreldrenes engasjement på ungdomsskolen. I årets siste måneder ble det også en del fokus på det avtroppende utvalget og FUG-leder Loveleen Brenna som fratradte ved nyttår etter åtte år. Det ble også omtale av nyoppnevnt utvalg med ny leder Christopher Beckham.

FAU-utsendingene fra FUG

I 2011 har det blitt sendt ut to forsendelser til FAU-lederne/utvalgene fra FUG. Forsendelsen med brev har vært stilet til både rektor og FAU-leder.

FAU-utsending i mars 2011:

- Brev fra utvalgsleder (om Mobbemanifestet 2011 – 14, om nye nyttige filmer om hjem-skole-samarbeid og om Helsedirektoratets kampanje "Sette grenser" som FUG støtter).
- "FUG-aktuelt" med saker om mobbing og mobbemanifestet og om FUGs nye hjem-skole-filmer.
- Vedlagt infopakke fra Helsedirektoratet med minnepinne, faktaark og brosjyre om kampanjen "Sette grenser", som har tema alkohol og foreldre som rollemodeller. Dette kan benyttes i foreldremøter.

FAU-utsending i oktober 2011:

- Brev fra utvalgsleder (om FUGs mandat og om UNICEFs kampanje "Den ene" som FUG støtter.)
- "FUG-aktuelt" med sak om hvem FUG er til for og oversikt over nedlastbart materiell fra FUGs sider.
- Vedlagt materiellpakke fra UNICEF om "Den ene"-prosjektet som fokuserer på det å bry seg også om naboens barn.